

S Ö L V E S B O R G S K A L E N D E R N 1 9 9 5

Sölvesborgskalenderinnehavare

Det Du just nu håller i Din hand, såvida Du inte redan hängt upp den på väggen, är den nionde utgåvan av Sölvesborgskalendern. Innehavare av just den här utgåvan bör känna sig lite extra lyckligt lottade, eftersom det är något av en "jubileumsutgåva", trots att kalendern som sådan ju inte jubilerar förrän till nästa år. Det jubileum som vi syftar på är naturligtvis det faktum att det är 550 år sedan Sölvesborg erhöll sina stadsprivilegier. Detta inträffade närmare bestämt den 13 augusti 1445, och naturligtvis kommer den dagen att särskilt högtidlighållas under jubileumsåret.

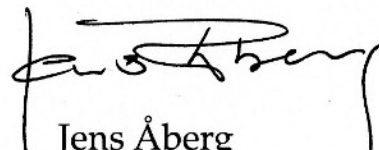
Firandet av stadens 550 år är naturligtvis något som vi hoppas att Du som kommuninvånare kommer att få mycket glädje av. Redan på nyårsnatten brakar firandet loss och det är tänkt att detta skall pågå under större delen av jubileumsåret. Ambitionen är att firandet skall sätta djupa spår i alla oss sölvesborgare, så att vi, liksom de som gavs möjligheten att 500-årsjubilera med vår stad, skall få jubileumsminnen att berätta om för kommande generationer.

Huvuddelen av jubileumsfirandet kommer, liksom för 50 år sedan, att äga rum under sommaren, närmare bestämt

under ett förlängt Killebomsfirande, den 30 juni – 9 juli. Det har berättats för oss, att vid firandet 1945 hade vattnet en framträdande roll, tyvärr dock i form av ansenliga mängder regnvatten... Även under det stundande jubiléet kommer vattnet att få en betydelsefull roll. Denna gång dock förhoppningsvis som trivselfaktor, eftersom flertalet arrangemang kommer att förläggas till hamn- och slottsområdet för att framhäva "staden vid vattnet".

Det är vår förhoppning att först och främst alla kommunmedborgare skall finna avkoppling och nöje i de jubileumsarrangemang som anordnas. Naturligtvis hoppas vi att jubileumsfirandet även skall locka närboende och turister till vår kommun och att det skall ge ett positivt eko i såväl vårt eget land som i våra grannländer.

Sölvesborgare, och då särskilt Du som tillika är kalenderinnehavare, tillönskas ett angenämt och lyckosamt 1995 i jubileumsfirandets tecken!

Jens Åberg
Kommunalråd

Östen Mandelholm
Kommundirektör

Innehåll:

Januari

Bild: S:t Nicolai kyrka. Foto: Jonte Göransson

Text: Sölvesborgs församling – gemenskap med tvåtusenåriga rötter. Av Tommy Sandberg

Februari

Bild: Köpmannagården. Foto: Jonte Göransson

Text: Medeltidsstaden Sölvesborg. Av Hans Milton

Mars

Bild: Terrin från Sölvesborgs fajansfabrik. Foto: Janne Charlesen

Text: Sölvfritsborgs Porcellains Bruk. Av Janne Charlesen

April

Bild: Utsikt från Nicolaikyrkans torn. Foto: Jonte Göransson

Text: Möte med Rolf Palvén. Av Mona Sandqvist

Maj

Bild: Arielparken, Hästtorget. Foto: Jonte Göransson

Text: Träd i centrala Sölvesborg. Av Bengt Nilsson

Juni

Bild: Slottskyrkogården. Foto: Jonte Göransson

Text: Träd i centrala Sölvesborg (forts. från majuppslaget).
Av Bengt Nilsson

Juli

Bild: Julifestival. Foto: Jonte Göransson

Text: En återblick på 1945 års jubileum i Sölvesborg.
Av Willy Nilsson

Augusti

Bild: S:t Nicolai kyrka. Foto: Jonte Göransson

Text: Medeltidskyrkan S:t Nicolai. Av Hans Milton

September

Bild: Slottsområdet. Foto: Jonte Göransson

Text: Sölvesborgs slott. Av Jan Lagerås

Oktober

Bild: Tingshuset. Foto: Jonte Göransson

Text: Listers härads tingshus. Av Jan Lagerås

November

Bild: Sölvesborgsviken vid Skeppsbron. Foto: Jonte Göransson

Text: Några gatunamn i Sölvesborg med historisk anknytning.
Av Sven Rosenqvist

December

Bild: Norregatan. Foto: Jonte Göransson

Text: Se fram och tillbaka... Av Yngve Andersson

Produktion: Föreningen Yndegården och Naturskyddsföreningen i samarbete med Sölvesborgs kommun

Sättning och layout: Bo Sandqvist

Försättsblad: Jan Lagerås

Tryck: Skogs Boktryckeri, Trelleborg, 1994

Sölvesborgs församling – gemenskap med tvåtusenåriga rötter!

Av Tommy Sandberg

Hur det hela började här i vår stad är det väl ingen som vet, men i cirka tusen år var kristendomen på vandring upp genom Europa innan den nådde fram till våra stränder.

De första kristna missionärerna, Jesu egna lärjungar, några judiska fiskare och väckelsepredikanter, började sin missionsgärning runtomkring i det romerska riket bara några år efter Jesu död och uppståndelse.

Det fanns gott om judiska församlingar runt omkring Medelhavet på den tiden. Den naturliga utgångspunkten för de första judekristna missionärerna kom att bli romarrikets judiska församlingar och synagogor.

Så småningom visade även ickejudar intresse för den nya läran och fler och fler hednakristna församlingar växte fram i det romerska riket.

Så spreds den kristna kyrkan upp genom Europa och en dag fanns det kristna i våra trakter. Kanske kom den nya läran hit genom några hemvändande vikingar eller handelsmän, som varit på

Irland eller längs kontinentens kuster? Kanske genom några munkar, som kom vandrande längs den gamla kustvägen från Skåne?

De första kristna slöt sig samman. Man samlades i hemmen. Kanske lät någon rik bonde uppföra ett litet gårdskapell, men förmodligen byggde man den första församlingskyrkan i Sölvesborg någon gång mellan 1100- och 1200-talen. En träkyrka som kanske låg ungefär på den plats där man senare lät uppföra vår nuvarande kyrka, S:t Nicolai. Någon gång i slutet av 1200-talet stod den första sten- och tegelkyrkan i Sölvesborg färdig. Visserligen bara den del av nuvarande kyrka som är koret, men snart nog utvidgades den till den storlek den har idag.

700-årsjubileum

När vi nu år 1995 firar vår kyrkas 700-årsjubileum är det inte konstigt om man låter tankarna gå tillbaka till tidigare sölvesborgsgenerationer. Alla dessa sölvesborgare som på något sätt har berörts av

kyrkan och församlingen i några av livets stora skeden.

Hur många tusen och åter tusen små sölvesborgare har inte burits fram till dopfunten i vår kyrka under de här 700 åren? Hur många har inte söndag efter söndag i 700 år firat gudstjänst i S:t Nicolai kyrka?

En mäktig kedja av sölvesborgare, generation efter generation som smitts samman i vår församling, i vår församlingskyrka. En gemenskap av människor som har sina rötter tusentals år tillbaka i tiden där vi, de nya generationerna, är de senaste länkarna i denna mäktiga och märkliga kedja.

Kyrkan – inte bara historia...

Kyrkan är ju inte bara historia, utan också något högst påtagligt nuvarande och närvarande.

Sölvesborgs församling är också i våra dagar en levande gemenskap där många sölvesborgare känner sig hemma och delaktiga. Gemenskapen finns och känslan av samhörighet, och det är kanske

det viktiga. Det viktiga är också att man vet att kyrkan finns när man behöver den, antingen det gäller att bära fram sitt nyfödda barn till dopet, skicka sina ungdomar till konfirmationsläsning, lova varandra trohet och kärlek framför altaret eller ta farväl av någon kär anhörig eller vän vid begravning.

Sölvesborgs församling – en del av den världsvida kyrkan

Sölvesborgs församling, som är en del av den världsvida kyrkan tillsammans med andra kristna kyrkor och samfund i vår stad, vill vara en naturlig del av sölvesborgarnas liv.

Vår uppgift är att försöka återspegla något av vad Jesus gjorde när han vandrade på jorden. Vandra tillsammans med varandra, dela glädjen över livet och kärleken, trösta när sorg och ångest drabbar någon medmänniska, vara en hjälparens hand åt någon som behöver hjälp och stöd, vara någon som är ensam nära.

Vi vill också ge människor en möjlighet att på olika sätt lära känna den verklighet vi kallar för Gud, alltifrån de allra minsta till människor i olika åldrar och med olika behov.

Hundratals barn och ungdomar be-

söker varje vecka vår olika aktiviteter. Över hundra barn, ungdomar och vuxna är med och sjunger i någon av våra fem körer. Många barn och ungdomar får gratis musikundervisning av församlingens kyrkomusiker. Vuxen-grupperna samlas regelbundet och arbetar med Svenska kyrkans mission, Svenska kyrkan i utlandet och Lutherhjälpen. Man samlas till samtal om tros- och livsåskådningsfrågor, bibelstudier, speciella samtalsgrupper för sörjande. Kyrkofullmäktige, kyrkoråd och andra politiska nämnder och utskott sammanträder med jämna mellanrum och vi har en redaktion som gör församlingsbladet. Det största och viktigaste av allt – våra gudstjänster. Där får vi uppleva gemenskap både med varandra och med Gud, där delar vi tillsammans nattvardens mysterium och får lyssna till Guds ord, och där samlas vi till bön och lovsång.

Fädernas kyrka – en levande församling

Visst är det en levande församling vi har här i vår vackra stad och även om Gud aldrig kan stängas in, vare sig i tankar, idéer eller tempel byggda av människohänder, är ändå vår gamla församlings-

kyrka på något sätt en högst konkret påminnelse om Guds närvaro här mitt ibland oss.

Fädernas kyrka i Sveriges land, fast rotad och stadigt byggd i vår jordiska verklighet, men samtidigt en påminnelse om en annan verklighet, en längtan efter något större, djupare, en öppenhet för mysteriet i tillvaron, det mysterium som vi kallar för Gud!

Medeltidsstaden Sölvesborg

Av Hans Milton

Sölvesborgs stad har sina rötter i medeltiden, men tidigast under 1400-talets första hälft möter entydiga skriftliga uppgifter om att så verkligen är fallet. I ett dokument avfattat i den nordtyska hansestaden Stralsund år 1436 omtalas en person vid namn Nicolaus Elmhorst som borgare i Sölvesborg. Den 13 augusti år 1445 utfärdade sedan kung Christofer av Bayern det äldsta kända privilegie- och skyddsbrevet för staden.

I brevet, vilket tyvärr endast är bevarat i avskrift från 1600-talet, tillförsäkrade kungen stadens borgmästare, råd och menighet sitt försvar, sin frid och sitt beskydd samt bekräftade alla de privilegier, som hans företrädare hade beviljat. Härmed garanterades varje borgare såväl skydd för sin näring som rättmätig del i köpstadens fri- och rättigheter.

Det var brukligt att en nytillträdande regent på detta sätt stadfäste en gång givna förmåner. Privilegiebrevet utgjorde en formell bekräftelse på stadsstatus och skulle för att vara giltigt förnyas och konfirmeras vid ett tronskifte.

Kung Christofers brev dokumenterar att Sölvesborg varit stad även före år 1445. Det tillhandahåller däremot inga faktiska upplysningar om de äldre privilegiernas karaktär eller om tidpunkten för stadssamhällets tillblivelse. Inte heller har arkeologiska undersökningar tillåtit några absolut säkra slutsatser om stadens födelse. Frågan om när Sölvesborgs stad grundlades är således än så länge inte slutgiltigt avgjord.

Tidigare forskning har sökt fastställa stadens ålder med hänvisning till själva stadsplanen, som ansetts vara resultatet av en tysk eller starkt tyskinfluerad kolonisation i Östersjöområdet vid 1200-talets mitt. I senare forskning har dock tyskarnas avgörande betydelse för Sölvesborgs och andra nordiska städers grundläggning alltmer ifrågasatts.

Det finns knappast längre några speciellt tungt vägande skäl för att Sölvesborg skulle vara en efter ett bestämt utländskt mönster medvetet anlagd "torgstad". Detta utesluter naturligtvis varken förekomsten av en viss påverkan utifrån el-

ler en mera ingående planläggning. De lokala topografiska förhållandena har säkert varit väl så betydelsefulla för stadsplanens utformning.

Det måste också understrykas att grundandet av en stad under medeltiden i första hand var en rättshandling, vilken i sig inte erfordrade särskilda åtgärder för stadens rent fysiska uppbyggnad.

Om å andra sidan Nicolaikyrkans äldsta del, det stora gotiska koret, har byggts och fungerat som stadskyrka, bör Sölvesborg sannolikt ha fått sina allra första privilegier och blivit stad omkring år 1300. Att staden i juridisk mening tillkommit vid denna tid hindrar inte att det långt tidigare på platsen kan ha funnits en mer eller mindre permanent bosättning med handel och fiske som basnäringar. I skydd av den intilliggande borgen och med kungens hjälp har detta lokalsamhälle småningom vuxit och utvecklats till köpstad.

Staden bildade en egen rättskrets, som var klart åtskild från omlandet. Under senmedeltiden utbildades en särlagsstift-

ning för städerna i Skåne, Halland och Blekinge. Åtminstone från och med 1430-talet gällde denna lag även i Sölvesborg, vars befolkning blev underkastad stadens domsrätt och båda domstolar, bytinget och rådstugurätten.

I förhållande till Sölvesborgs län utgjorde Sölvesborgs stad ett avsondrat förvaltningsområde, som kungen tilldelade vissa förmåner men i gengäld avkrävde skatt och en del avgifter. Annars skötte borgerskapet i stort sett självt sina och stadens angelägenheter.

Antagligen har staden periodvis varit bortförlänad eller pantsatt till olika stormän, vilka i så fall övertog de kungliga rättigheterna. Från mitten av 1500-talet kom emellertid köpstäderna i Danmark mera stadigvarande att fogas till "fataburen", att stå under kronans direkta kontroll och överhöghet. Kungens egen läns-herre blev en förmedlande länk mellan stad och centralmakt.

Stadens och slottets öden var för övrigt mycket nära förbundna med varandra. När slottet minskade i betydelse, stagnerade i regel också staden. Sölvesborg fick under den sista danska tiden sina privilegier bekräftade av kung Fredrik III år 1648. På 1650-talet lyckades även staden

värna sin självständighet, trots ett växande hot mot sin ställning från i synnerhet Kristianstad. Sölvesborgarna löpte då en uppenbar risk att drabbas av samma öde som städerna Vä och Åhus, vilka i samband med den nya fästningsstadens grundläggning år 1614 degraderades till köpingar.

Inte långt efter nationalitetsskiftet år 1658 förlorade ändå Sölvesborg sin stapelstadsrätt, dvs. rätten till utrikes seglation och handel, samt underordnades först Kristianstads och senare Karlshamns jurisdiktion. Krig, bränder och pest skulle ytterligare hämma stadens utveckling. Vid 1700-talets mitt hade den enligt en samtida utsago reducerats till bara "en liten och oförmögen fläck".

Efter ännu en förödande storbrand år 1801, som gjorde en tredjedel av borgarna husvilla, började dock staden främst beroende på en omfattande och lukrativ brännvinshandel successivt resa sig ur sitt djupa armod. Befolkningen ökade stadigt. Bebyggelsen förtätades och expanderade. Kommunikationerna med omvärlden blev bättre. Näringslivet vitaliserades och berikades med bl.a. läderfabrik, skeppsvarv och glasbruk. Staden återfick sina gamla administrativa och

ekonomiska friheter.

Sölvesborgs stad har vuxit fram på slutningen mellan Ryssberget i väster och havsviken i öster. Den är idag centrum i en modern och framtidsinriktad kommun med drygt 16.500 invånare, men alltjämt speglar stadskärnan med sitt kvadratiska torg, sin kvartersindelning och sitt gatumönster tydligt den medeltida staden.

Sölvitsborgs Porcellains Bruk

Av Janne Charlesen

Frihetstiden är över och ständerväldet har raderats ut. Med Gustaf III:s oblodiga revolution i augusti 1772 hade en ny tideräkning börjat och bland många började hopplösheten vika och en mera optimistisk syn vann inträde.

I Sölvesborg, denna obetydliga fläck till stad med bara några hundra invånare, var övergången från frihetstid till gustaviansk tid säkert ganska odramatisk. En händelse som anknyter till båda dessa historiska perioder är grundandet av "Silfvitsborgs Porcellains Bruk" eller "Silfvitsborgs Fajance Bruk" som borde vara det rätta namnet. Något porslin tillverkades nämligen aldrig vid fabriken utan endast "Oäkta Porcelain" som det betydligt enklare fajansgodset oftast kallades.

I slutet av maj månad 1771 sålde handelsmannen Nils Möller "de här i Staden wid Strandgatan belägne hus och hageplats under N:o 30". Om Gabriel Sparre redan vid köpet av den Möllerska gården hade planerat för en fajansfabrik på tomt, därom vet vi inget. Vad vi med säkerhet vet är att han året därpå – 1772 – ansökte hos Kommerskollegium om tillstånd att få anlägga en fabrik av det här slaget. Den 28 april 1773 fick Sparre sitt privilegiebrev: "Kongl. Maj:ts och Riksens Commerce-collegii Resolution uppå Majorens och Riddarens af Kong. Swärdsorden, Högwählborne Friherre Gabriel Sparres gjorde ansökning, af i Silfvitsborgs stad få inrätta och drifwa en Porcellains och Fajance fabrique, hwaröfwer

Konungens Befallningshafwande i orten och Stads-Räten jämte Borgerskapet i Sölvitsborg sig utlåtit, samt Majoren och Riddaren ytterligare blifwit hörd".

Kommerskollegium betonar vidare att Sparre för brännugnens eldande inte får använda annan ved än den som hämtats ur hans egna skogar.

Fajansfabrikens konstnärliga ledare var, från start, "porcellainsritare" Petter Åkermarck, född i Åkers socken i Södermanland 1732, död i Ysane 1809. Andra anställda var formaren Eric Swanholm, död i Sölvesborg 1790, drejaren Johan Falckström, död i Sölvesborg 1818, brännaren Johan Sjöberg, drejaren Elias Lundberg, död i Sölvesborg 1776 samt fajansmålaren Anders Halldin, död i Sölvesborg 1780. Möjligen var modellören Hans Georg Gierner också verksam en tid vid fabriken. Bruksbokhållare och bruksdrängar ingick också.

Gabriel Sparres finanser var alltid ansträngda och bara något år efter fajansfabrikens anläggande tvingades han låna pengar med fabriken som säkerhet. Lånet på 4.000 daler silvermynt togs hos Kungl. Carolinska Academiens kassa i Lund som den 1 juni 1774 beviljade lånet mot "...Inteckning tagna uti fölljande mina i Sölvitsborgs stad belägna ägande ograwerade Gårdar, Hus och Tomter under N:o 29, 30 och 63 samt uti min för egit Förlag nyligen upbygde och i full gång warande Porcelains Fabrique: den så kallade Strandlyck-

an wid Skjepsbroen belägen, alla dessa förenämne Ägendomar inom Staquet belägen...".

Om fajansfabrikens grundare, friherre Gabriel Sparre, kan i korthet berättas att han var född 1726 som son till Fredrik Henrik Sparre. Gabriel Sparre gick i faderns fotspår och utbildade sig till militär, först som volontär vid livgardet och senare vid Södra skånska kavalleriregementet. Avsked från det militära tog han 1762, samma år som dottern Ulrika Maria Lovisa föddes.

Gabriel Sparre gifte sig 1757 med friherrinnan Helena Juliana Coyet och i äktenskapet föddes ett barn, dottern Ulrika. År 1763 blev Gabriel Sparres hustru tillsammans med tre av sina systrar ägare till Ljungby gård, nuvarande Trolle-Ljungby. Sparres dotter Ulrika Lovisa Maria gifte sig 1780 med Carl Axel Wachtmeister, landets sista riksdrots.

Fram till 1976 var kunskapen om verksamheten vid Gabriel Sparres fajansfabrik i Sölvesborg mycket bristfällig. Avsaknaden av arkivmaterial innebar att forskningen i första hand fick inriktas på de fajanser som tillverkats vid bruket och som bevarats fram till våra dagar. Smärre anteckningar i olika offentliga arkiv har också varit tillgängliga.

Att just 1976 blev det år då många frågor kring fajansfabriken kunde besvaras, beror på att stora delar av fabriken bokföring då återupptäcktes. Detta, för forskningen helt okända arkivmateri-

al, låg utspritt på en uthusvind tillhörande Trolle-Ljungby gods. En plats med direkt anknytning till fajansfabriken i Sölvesborg men som tydligen helt förbigåtts av tidigare forskare.

Bokföringen omfattar perioden 1 april 1782 – 31 oktober 1791, en period då fajansfabriken ägdes och drevs av Carl Axel Wachtmeister och de tre systrarna Coyet. Ett protokoll från kämnärsrätten i Sölvesborg 1782 berättar om hur fabriken bytte ägare: "Jag Friherre Gabriel Sparre, Landshöfding och Riddare af Kongl. Majestäts Swärdsorden gör här med wetterligt för allom dem som detta mitt öppna Köpebref förekommer eller i någo måtto angå kan, att jag efter mogen öfwerläggning och af fri wilja till mina kära Swägerskor, Friherrinnan, Högwälborne Fröknar Christina Elisabet Coijet, Elsa Eleonora Coijet och Margaretha Charlotta Coijet samt min kära Måg Herr Justitea Cantzeleren och Riddaren av Kongl. Majts Nordstjerne-Orden, Högwälborne Grefwe Carl Axel Wachtmeister och dess Hus Fru min köra dotter Friherrinnan Högwälborne Fru Ulrica Lovisa Maria Sparre för en överenskommen och betingad Kiöpeskillning af Fjorton Tusen Riksdaler Specie, uplåtes och försålt mina Fastigheter, nemligen..."

Även de nya ägarna, med Wachtmeister i spetsen, har stora svårigheter att få bruket lönsamt och i en årsberättelse till Kommerskollegium från 1785 heter det att: "...ägaren härtill längesedan funnit, att den ej lönar sig, hwarföre den i flere år blifwit till försäljning utbuden". Det skulle dock dröja ytterligare många år innan någon ny ägare kunde tillträda.

Varken Gabriel Sparre eller den nya ägarkon-

stellationen med Wachtmeister i spetsen, lyckades få någon lönsamhet på fajansfabriken. Fabriken utbjöds därför till försäljning men det skulle dröja till slutet av 1791 innan någon ny ägare uppenbarade sig och först den 13 juli 1792 undertecknades ett köpavtal mellan Wachtmeister och löjtnanten Jean Fredrik von Zeipel.

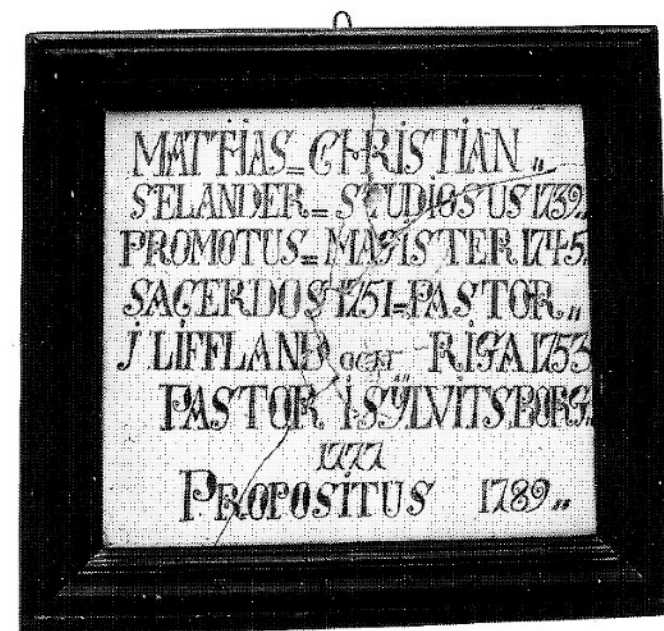
Handelsmannen, och tillika stadens rådman, Nils Fredrik Malm blev den som kom att köpa von Zeipels fajansfabrik. I vilken utsträckning Malm hade tänkt sig att fortsätta driften är osäkert, mera troligt är att han planerade annan verksamhet i byggnaderna. Rådman N F Malms planer omintetgjordes dock av den våldsamma brand som drabbade staden.

Den 4 juni 1801 kom elden lös och på kort tid lades 36 fastigheter i aska. Bland de drabbade fanns rådman N F Malm som fick se flera av sina fastigheter förtäras av lågorna. Även den nyligen inköpta fajansfabriken skadades vid branden.

För rådman Malm var detta början till slutet och ekonomiska felsatsningar kom nu slag i slag och ända fram till sin död 1807 var han ständigt ansatt av sina borgenärer.

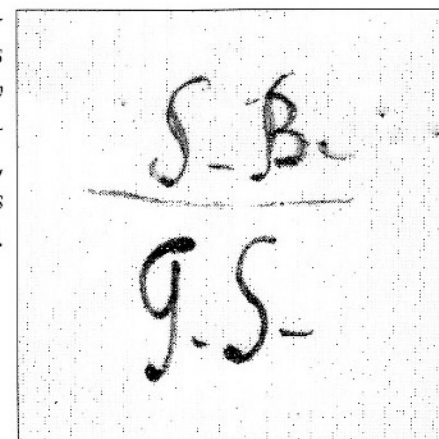
För den som hoppats få se fajansfabriken likt en fågel Fenix resa sig ur askan blev branden ytterligare en missräkning. Sölvesborg som fajansmetropol – om än i blygsam skala – var för alltid över. En intressant industriepok hade för alltid gått i graven.

(Anm. Kalenderbildens terrin med lock och handtag i form av en delfin har manganfärgad dekor bestående av bl.a. åkervinda, Petter Åkermarcks signaturblomma. Signerad S. B N 1).

I Sölvesborgs kyrka hänger denna texttavla över prosten Mattias Christian Selander, död 1792. Tavlan är tillverkad vid Sölvesborgs Fajansfabrik.

En av de signaturer som användes för märkning av brukets produkter: S-B. G.S., vilket ska utläsas Sölvesborg resp. Gabriel Sparre.

Möte med Rolf Palvén

Av Mona Sandqvist

Det Palvénska huset ligger vid Markgatan. Jag går uppför trädgårdsgången och kan inte låta bli att tänka på ett tidigare besök, när jag helt enkelt kom som tavelkund. Minns charmen, värmen, den glada generositeten hos Eva och Rolf tillsammans. Rolf har varit vänlig nog att samtycka till en intervju. Jag är så glad att han gjort det, trots allt han haft att gå igenom sedan Eva hastigt gått bort i början av hösten.

– Nu är allting här så förändrat, säger Rolf, när vi slagit oss ner i det ljusa vardagsrummet. Huset är så stort, allt praktiskt som vi delade på tar sådan tid. Vi tyckte att vi hade fått lite ordning på alltsammans. Ateljén och uterummet blev färdiga, och i somras blommade lavendeln runtomkring. Så där bra fick det väl inte vara.

Lite trevande börjar vi tala om Rolfs konstnärskap. Han visste mycket tidigt vad han ville, trots att det inte fanns någon direkt förståelse för måleriet i hans hem. Men föräldrarna stödde honom ändå. Rolf är uppvuxen i Ronneby där fadern var tjänsteman vid hamnen. Konstnärliga impulser kom lite som det föll sig. Allra först fäste han sig vid tavlorna i Ronnebys ramaffärer. I realskolan uppmuntrades han av sin teckningslärare, den kände blekingekonstnären Erik Langemark. Också radion kunde märkligt nog inspirera en blivande bild-

konstnär – med en ambitiös programserie om svenska modernister.

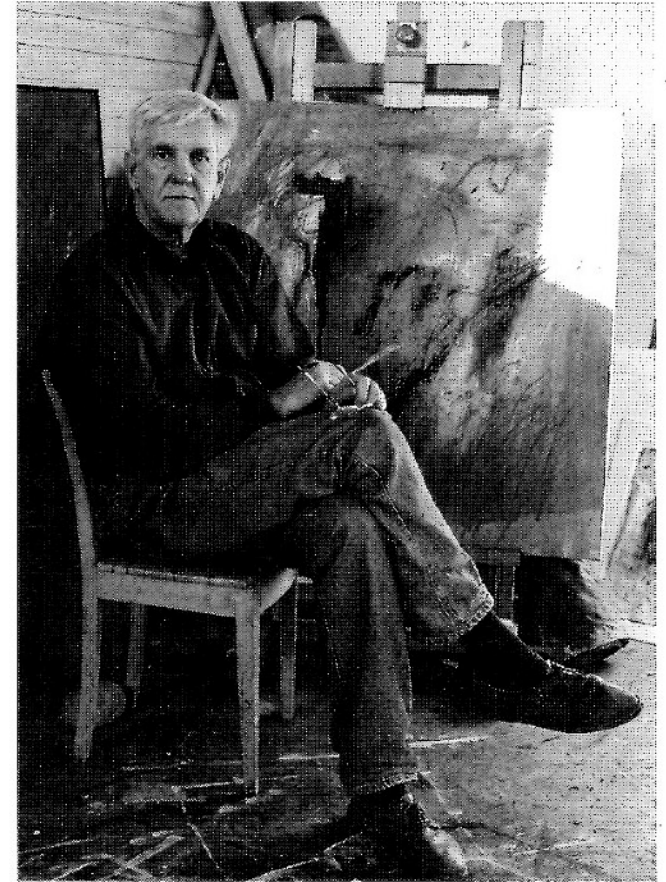
1950–55 gick Rolf på Konstfack i Stockholm. Här tog han väl så starka intryck av de många konstutställningarna i stan som av själva utbildningen. Speciellt fängslades han av Evert Lundquist. Hos honom fann han något ivrigt eftersökt, något som han menar alltid finns i den stora konsten – han kallar det själ. Ganska snart efter Konstfack blev Rolf sedan teckningslärare i Sölvesborg. Under årens lopp har han haft flera separatutställningar i sydsverige. Också internationellt har han gjort sig gällande; 1990 blev han t.ex. utvald att representera Blekinge vid en stor utställning i svenska kulturhuset i Paris.

I Sölvesborgs konsthall 1990 visade han upp ett nytt motiv: ansikten. Det är fortfarande något ständigt återkommande – men ansiktena är förändrade. Det kändes nödvändigt att ta sig fram på en ny väg, säger Rolf.

– Vart går denna färd, måste jag då undra. Vad är det du är på jakt efter?

– Det vet jag inte. Om du undrar varför man håller på, så finns det inget svar. Man måste. Och vad det är som gör att vissa streck bara är likgiltigt klotter och att andra betyder något, det går heller inte att säga. Man ser det bara.

Rolf Palvén säger sig stå nära den abstrakta

expressionismen, men helt abstrakt är inte hans konst. Förutom ansiktena förekommer motiv som landskap och stilleben. Men det är något annat än avbildningen som är det väsentliga. Det märks inte minst av de ofta starkt suggestiva titlarna på hans målningar. Jag blir nyfiken på hur en sådan titel kommer till – som t.ex. "Skymningsröster".

– Den är poetisk, säger Rolf. Jag är inte litte-

rär, men jag kan ju tycka om ord. Det kan vara något jag minns från en diktsamling. Ibland kommer titeln före tavlan – så var det med målningen "Vingskuggor". Den byggde först på fåglarnas rörelser. Kustfåglar mot bergväggar i ständigt föränderligt mönster, eller en fågelflock som byter riktning – det blir ju ett fantastiskt rörelseschema. Men sen förändrades tavlan efter hand, och när den blev färdig var den helt abstrakt. Titeln fick vara kvar ändå.

Rolf inviterar mig till ateljén som finns i ett separat hus – högt i tak, med furuväggar, fullt med konstverk, miniatyrer och större verk i en doft av trä och akrylfärg.

– Jag var igång väldigt med att måla i somras, säger han.

– Och nu?

– Jo, den där har jag gjort, säger han och pekar på ett abstrakt landskap i mörka färger. Det är mest terapi nu. Men det ska i alla fall bli en utställning här i stan till sommaren. (Vernissage 22 juli).

På bordet ligger hans verktyg, det han behöver för sin s.k. blandteknik: vaxkritor, pastell, tuschpenna, blyerts. Akryl och akvarell. Motivet är ofta bara en förvändning för att visa på ett förhållande mellan former. Han demonstrerar med en bild av en fågel över ett landskap: vinkeln som bildas av fågelns ving-

ar går igen i terrängen därunder. Sak samma i ett stilleben med kanna och fat, där kannans osymmetriska form motsvarar fatets.

Asymmetrin är något mycket påfallande också i ansiktsbilderna. Kanske är det detta som gör dem så levande – en liten snedhet i formen, detta att ansikts-halvorna är olika varandra. De två ögonen ser på en med var sitt uttryck.

– Vissa bilder kan verka lite sjuka, säger Rolf, men det finns ju också ett intressant och talande formspråk hos schizofrena människor, Carl Fredrik Hill t.ex. Det har något att säga oss.

Alla dessa ansikten, de är så uppfordrande. Han räcker mig det ena efter det andra, till sist ett mörkt, runt, med ögon som kulor – direktträff i hjärtat. Nej, inte kulor – men skimrande brunnar, djupare ju längre man fixerar dem, mörka hål med oändlig dragningskraft.

Ansikten med ett utsägligt vemod.

– Det måste bli så, det är min reaktion på världen, säger Rolf. Det kommer ju en ström av absurda händelser hela tiden – skotten i Falun, färjekatastrofen, oupphörliga chocker i vårt gemensamma liv och i det personliga. Man kan inte ta upp detta så som det konkret händer en. Men intrycken samlar sig och tvingar till slut fram ett svar. Mitt svar finns i dessa bilder.

Foto: Jonte Göransson

Träd i centrala Sölvesborg

Av Bengt Nilsson

De flesta av de äldre träden tillhör vår vilda flora. Några av dem är troligen självsådda medan andra är planterade. Flest antal arter finns i parken runt slottsruinen. Bland de vilda arterna har vi några stora bokar till att börja med. Som skogsbildande träd blir boken hög med smal krona, men som fristående blir den mycket stor i omkrets. **Boken** invandrade under yngre stenåldern, men det var först vid övergången till järnåldern då klimatet blev fuktigt och kallt, som boken fick större utbredning. Boken börjar inte blomma förrän i 60-årsåldern och inte lika rikligt varje år. Efter en varm sommar blir det ofta rikligt med ollon året därpå. Nötterna är ätliga och har en pikant smak, men i nyare tid har de inte spelat någon roll som föda. Bok finns bl.a. vid K-marknaden, Järnvägsparken och Furulund.

Eken, som räknas som vårt största och ädlaste träd, bildade ännu på 1600-talet väldiga skogar i vårt land. Våra militära ansträngningar ledde dock till att beståndet skövlades. Eken gick åt till flottans master och skrov och brändes för att vi skulle få pottaska till såpa (och senare även för glasindustrin). Masthugget i Göteborg har kalhuggits, liksom Ölands alvar. Eken lämnar två droger, av barken resp. ollonen. Ekbarken användes redan under antiken som adstringerande (sammandragande) medel till utvärtens och invärtens bruk. Dekokt på ekbark har använts vid fotsvett och frostsador och även på bölder och brännsår. Ollonen anses som stärkande. Hårt torkade och stötta till pulver sägs de ha botat frossan. Söndermalda och blandade med sädesmjöl eller kli duger de till ett kärvt bröd.

Skadas eken av gallsteklar eller andra insekter, lämnar den ännu en drog, galläpple eller galla. Galläpplen är rika på garvsyra eller tannin, som fått både

medicinsk och teknisk användning (det senare t.ex. i skrivbläck). Stora ekar finns på flera platser, t.ex. kyrkogården, "Smekurran" (mellan E22, Snapphanegatan och Tivolivägen), vid stationen, Furulund och Tingshuset. (Se bild nedan).

Vid slottsruinen finns många stora **almar**. De blommar tidigt på våren före lövsprickningen med oansenliga blommor. Almen tål hård vind och kyla och planteras ofta som alléträd. Den levande inre delen av barken är stärkelserik och har under nödår använts till barkbröd särskilt i Norge, där almbarken ansågs ge det bästa barkbrödet. I slutet av stenåldern då jordbruket tog fart försvann almen, troligtvis då man i alltför hög grad utnyttjade den till föda för människor och djur. Almen har ett hårt virke med vacker teckning och brukas därför till möbler och

faner. Alm finns också vid biblioteket, Ungersgatan, Järnvägsparken, posten, kyrkan m.fl. ställen.

Lönnen blir upp till 20 m hög och är ett träd med tät, lövrik krona. Den invandrade till vårt land då klimatet efter istiden blev så varmt att ekblandskogen vandrade norrut och har sedan hållit sig kvar i våra skogar även om den aldrig spelat någon större roll som skogsträd. Veden är gulvit eller svagt rödaktig, rätt hård och tung och används till snickeri- och svarvningsarbeten. Lönnar finns även i Järnvägsparken, vid Furulund och stadshuset.

Vi har två sorters **lind**ar i staden, skogslind och parklind. Parklinden är en korsning mellan vår vanliga skogslind och den i Sverige sällsynta Bohuslinden. Parklinden är den vanligaste, t.ex. runt Hästtorget, vid biblioteket, stadshuset, Grodparken, ICA-Bra, K-marknaden, som allé på Ungersgatan och som mittplantering på Bredgatan. Lindträden känner man igen på deras brett välvda, tätt förgrenade lövrika kronor, som ger mycket skugga. De blir ofta mycket stora, upp till 30 m höga och kan uppnå en ålder av 800–1000 år. I motsats till de flesta andra av skogens träd blommar linden om sommaren och har insektspollinering. Lindblommornas honung har en fin arom och lind spelar därför en stor roll som biväxt. Under medeltiden planterade man lindar omkring klostren och borgarna för honungens skull. På grund av sitt innehåll av eteriska oljor används torkade lindblommor som te. I Norden var linden i forntiden ett heligt träd som var helgat åt Frigga. Linden har under

Parklindar
på Bred-
gatan

tidernas lopp spelat en stor roll som vårdträd. Linden brukas ofta till sniderier och är det bästa träet för framställning av kol för tekningsändamål. Lindens innerbark innehåller breda bastband, som förr i tiden användes av trädgårdsmästare vid ympning samt till korgar, rep och liknande. Linden invandrade till vårt land söderifrån tillsammans med eken och almen och var i ekblandskogens tid vanlig i våra skogar.

Ask är ett fordrande träslag som utvecklar sig bäst på ganska fuktiga och näringsrika mulljordar men skyr områden med stillastående vatten. Bladen är ett utmärkt kreatursfoder och man har därför tidigare i trakter med dåligt höfoder brukat bryta av de unga grenarna om sommaren, torkat bladen och blandat dem med höet. Trädets hårda och sega ved är värdefull och används bl.a. till skaft till allehanda redskap samt till skidor, spant till båtar m.m. I gamla tider även till spjut, lansar och hillebarder. I forntiden ansågs asken som helig. I den nordiska

mytologin var Yggdrasil en ask, under vilken asarna höll ting och Oden skapade den förste mannen Askur av en asks grenar och den första kvinnan, Embla, av ett alträd. I Sölvesborg finns ask vid Järnvägsparken, konsthallen, "Smekurran" m.fl. ställen.

Björkens bark är antingen grov och duger till garvning, eller fint vit och kallas då näver. Den inre barken brukades förr i stället för papper till att skriva på och i hungersnöd till bröd. Den stampas, males och blandas då med sädesmjöl. Dekokt på barken säges ha varit nyttigt vid frossor, i synnerhet om dessa varit förenade med skörbjugg, samt utvårtas sår. Av gamla träd tages barken helst om våren, sönderslås, torkas och males för att nyttjas i garverier. Bark som kokas i stark lut och försetts med litet tjära har använts för att färga fiskredskap. Torkade björklöv var länge tämligen efterfrågade vid våra apotek. Bladen skulle samlas på våren och torkas i mörker. När trädet vid tjällossning såras eller om man borrar i det, så rinner det björklaka. Ett stort träd kan lämna 15–20 liter om dygnet. Om hålen därefter pluggas igen och smetas skadas trädet knappast alls. Björklakan har ofta använts mot skörbjugg, skabb, maskar och stenplågor. Av 80 kannor laka som inkokas får man 5 halvstop god sirap. Kokad och väl skummad, med tillsats av socker och några kryddor samt lämnad att jäsa ger den ett förträffligt vin som mycket liknar champagne. Björkar finns i Järnvägsparken, Furulund, K-marknaden och vid kyrkan.

Klibbal finns nästan bara vid "Smekurran" och vid slottsruinen. Hugger man ner alen, växer nya stammar upp från stubben. Denna förmultnar slutligen och nya rötter växer ner. Härigenom kommer alarna att stå liksom på styltor. Alen har lös och dålig ved, som är vit när den är färsk men snart blir röd när den utsätts för luften. Den är mycket motståndskraftig mot fuktighet och används därför som fundament. Venedigs palats vilar t.ex. på alstockar.

Veden används även till träskofabrikation och till finare snickerier. Alrotsbord är mycket uppskattade på grund av de vackra färgschatteringarna i den flammiga och knotiga veden. Alved används inte så mycket som bränsle då den brinner mycket långsamt, däremot till framställning av träkol.

I parken runt slottsruinen växer även **hagtorn**, **hassel**, **fläder**, **benved**, **nypon** och **vildapel**. I några av träden klättrar murgrönan.

Även några främmande trädslag finns här. **Hästkastanjen** kommer från Albanien-Grekland och infördes till Skandinavien redan i början av 1600-talet och är troligen det mest populära av alla införda träd i vårt land. Några få träd är kända som är över 300 år gamla och fortfarande friska. Knopparna är mörkt glänsande rödbruna 2,5x1,5 cm, klibbiga på våren. De lysande blomklasarna, 15–30 cm höga, vita blommor med gulröd fläck, står som facklor mot den mörka grönskan. Frukterna är gröna och kulformiga, 6 cm stora, med korta, vassa, böjliga taggar. Frön 2–3 i varje kapsel är glänsande bruna med en stor rund vit fläck som snart bli brunskär. Kastanje finns även bl.a. vid Järnvägsgatan och kyrkan (där även en rödblommig form finns i prästgårdsträdgården).

En mycket stor **Robinia** och några mindre finns också i slottsområdet. Den kallas ibland falsk akacia. Robinia kommer från östra och mellersta USA. Den blir 20–25 m hög. Stambarken är djupt färad. Unga skott och grenar är försedda med ganska kraftiga, glänsande bruna taggar. Blommorna är vita, 2 cm långa, doftande. De sitter i täta 10–20 cm långa klasar med 15–25 blommor i varje klase. Äldre grenar saknar taggar. Större delen av trädet är giftigt. Robinia är troligen det vanligaste främmande trädet i stadens centrala delar både i offentliga och privata miljöer. Den finns t.ex. i prästgårdsträdgården, vid Furulund, Stadshuset, Rådhusparken och konsthallen.

På Hästtorget finns en form av Robinia, *Robinia*
(fortsättning på Juniuppslaget)

(fortsättning från Majuppslaget)

pseudoacacia "Umbraculifera". Den saknar svenskt namn. Den är bollformig, låg, mycket tät buskformig med starkt förgrenade tunna skott som är helt tagglösa. Den är mycket långsamväxande och odlas mest i stamform inympad på huvudarten.

Ett annat "vilt" träd i staden är **idegran**, som mest förekommer i trädgårdar och på kyrkogården. En stor idegran står vid ingången till Stadshuset. Idegran är det svenska träd, som kan uppnå högst ålder, ca 2000 år. Veden skiljer sig från annan barrträdsved genom att sakna harts. Den är mycket hård och elastisk och användes under medeltiden bl.a. till bågar och armborst. Kvistar, barr och frö är mycket giftiga, däremot är det vackra, högröda fröhyllat ätligt.

Som vildväxande finns **naverlönnen** endast på ett ställe i Sverige. Här finns den planterad bl.a. vid K-marknaden och stadshuset. Det är ett litet träd som sällan blir över 15 m högt och har trubbiga 3–5-flikiga blad som är mindre än hos den vanliga lönnen.

I Järnvägsparken växer **oxel**. Det är en art som kommit efter senaste nedisningen. Sitt största värde har oxeln som alléträd eller häck i för salta havsvindar utsatta lägen.

Enligt en legend skulle Kristi törnekrona ha bundits av kristtornsblad eller som vi mest säger **järnek**. Det påstås också att de palmblad, varmed Jerusalems inbyggare bjöd Jesus välkommen vid hans intåg i staden före påskan efter korsfästelsen förvandlades till kristtorn. Järnek fanns tidigare vild i Bohuslän men blev utrotad på 1830-talet. Järneken har vackra, ständigt gröna blad som gör den lämplig som prydnadsväxt i trädgårdar. Honplantorna är särskilt vackra genom sina röda bär som sitter kvar över vintern. Här finns den mest i trädgårdar, bl.a. finns ett stort exemplar i en trädgård vid Per Olsgratan.

Förutom de här nämnda svenska träden odlas flera varianter och sorter av dem i staden. **Klotlönn** finns i Grodparken och vid konsthallen. Den kan bli

ca 5 m hög och 7 m bred, med rundad tät krona och något mindre blad än den vanliga lönnen.

Blodlönn finns i Järnvägsparken. Den har lysande högröda knoppar. Bladen är först rödaktiga, på sommaren mörkgröna med en purpuraktig anstrykning, om hösten rödorange och purpurfärgade.

Ornäsbjörken är en form av vårtbjörk. Den upptäcktes i den lilla byn Ornäs i Dalarna 1767. Den har en jämt rundad stam, vit med mönster i grått. Den har en smal nedhängande krona på de uppräta grenarna. Bladen är djupt uppskurna i smala, vinklade flikar och småflikar som var och en slutar i en stor spetsig tand. Ett exemplar växer mellan K-marknaden och stadshuset.

På Danagatan har man planterat **pyramidavenbok**. Den är ganska snabbväxande med regelbundet pyramidalt växtsätt. Rätt smal som ung, senare bredare.

I bl.a. Slottsparken växer **blodbok**. Den är känd redan före 1700. Den kan bli mycket stor och omfattar alla koppar- och rödblådiga former av bok. När de slår ut är bladen brunaktigt skära, men snart antar de en tung, mörk, svartaktig purpurfärg.

Vid stadshuset växer **pelarasp**. Det är den smala av alla pyramidvuxna träd. Den blev funnen i Älgårås i Västergötland 1911, men anses varit känd redan 1847.

Pyramidek har vi i kvarteret Nettelblad och vid Tingshuset. Det är en vegetativt förökad klon med starkt uppräta grenar och smal krona.

En form av **vitoxel** som heter "lutescens" finns vid Svarta Led. Den är som yngre kägelformig och tät, men blir senare bredare och öppnare. Bladen är som unga vitfiltiga på båda sidor, får senare gul ovensida för att slutligen bli mer gulgröna. Frukterna är vackert orangeröda.

En form av **parklind**, *Pallida*, som växer vid Trädgårdsgatan, har bred pyramidformig krona med delvis rödbruna skott, stora blad som är ljusare än

parklindens och med gulgrön undersida.

Två gamla **pyramidalmar** växer vid Stadshotellet. De finns som alléträd på Balkenhausensgatan och växer även i Grodparken. Pyramidalmen är känd före 1826. Det är ett upprätt borstliknande träd med mycket täta kvistar. Blad i uppräta knippen som inte slår ut helt, vilket ger ett buckligt utseende åt dem. Endast unga och klippta exemplar har pyramidform med meterlånga uppstående årsskott. Gamla otuktade träd får i huvudsak normal kronform och långa ekorrsvansböjda skott.

I prästgårdsträdgården, Klosterplan, Furulund och vid K-marknaden växer **äkta kastanj**. Även vid Valje Herrgård finns två gamla träd. Äkta kastanj kan bli mycket gammal, det äldsta kända är över 600 år. Det är ett träd med stora lansettlika, hela och sågtandade blad. Honblommorna utvecklas till bruna ätliga nötter som vanliga rostas över öppen eld. Nötterna omges av ett riktaggigt, grönt svepe. I Sverige mognar frukterna endast efter särskilt gynnsamma somrar.

I Slottsparken finns **rosenhagtorn**. Det är en rödblommig variant av rundhagtorn, som ganska ofta förekommer i odling och är särdeles rikblommig. Vanligast är högstammiga exemplar. Rosenhagtorn uppstod 1858.

I Slottsparken finns också ett **fågelbär** med fyllda blommor, rikblommig. Den förökas med ympning. Det vanliga fågelbäret finns vid stadshuset. De flesta sorter av sötkörsbär härstammar från fågelbär. Det används i stor utsträckning som ympunderlag såväl för söt- som surkörsbär samt prydnadskörsbären.

Rosenapeln kommer från Japan. Den blir ca 5 m hög och förädlas på en stam av äpple. Tillhör den grupp som kallas för paradisäpple och finns planterad vid Hästtorget.

Praktmagnolia är en korsning som utfördes av Soulange-Bodin i Frankrike och blommade första gången 1926. Den kan under gynnsamma förhållan-

den bli 5 m hög och lika bred. Blommorna är upp-
rätta, klocklika och doftande. Blomfärgen är vit med
någon röd anstrykning. Ett exemplar finns vid Klos-
terplan.

En form av **knäckepil** växer i kvarteret Kräftan.
Den är mycket tätvuxen intill 6 m hög och minst lika
bred och klotrund. Odlas ofta som stamträd.

Pilarna på Stortorget har ett passande namn, näm-
ligen **fontänpil**. De har fått sitt namn efter exemplar
vid Molins fontän i Kungsträdgården i Stockholm.
De är stora, yviga och utpräglade trädformiga.

Silverpoppel har planterats i innerhamnen och
vid stadshuset. Den kan bli 30 m hög med bred rund
krona och med gråvit, glatt bark. Den skjuter rikligt
med rotskott. Bladen är glänsande mörkgröna med
vitfiltig undersida som senare blir gråaktig.

Ett par ekar från Nordamerika finns också. **Röd-
ek** vid Idrottsvägen och Järnväggsgatan. Blir 25–40
m hög, snabbväxande med rund vid krona. Bladens
ovansida är matt mörkgrön, undersidan grågrön.
Höstfärg orange-scharlakans-brunnröd över en gan-
ska lång tid.

Ett exemplar av **kärrek** finns vid järnvägsstatio-
nen. Bladen är djupt flikiga med 5–7 flikar, spetsiga
och fint tandade, livligt gröna med ljusare undersi-
da och röda nyanser rätt sent på hösten.

Två stora exemplar av **platan** växer i en trädgård
vid Ungersgatan och vid stadshuset. Dess bark flag-
nar av i stora oregelbundna stycken och lämnar ef-
ter sig ljusst gröngula fält. Bladen liknar lönnblad.
Bladspäckningen är sen men bladen sitter kvar länge
på hösten. Oansenliga blommor i huvuden på ett
långt skaft. Frukställningarna sitter kvar länge un-
der vintern. Platan tål utmärkt förorenad luft och är
vanlig t.ex. på Paris boulevarder.

Vid stadshuset finns också **parkaralia**. Den kom-
mer från nordöstra Asien. I Sverige blir den 2,5–4 m
hög. Den har kala, taggiga stammar och grenar. I
toppen på stammarna bär den upp till meterlånga

eleganta, dubbelt sammansatta blad. Efter varma
somrar kan den i aug-sept blomma med kraftiga,
plymlika samlingar med små, gulvita blommor i top-
pen på stammarna.

Sydbok kommer från Chile. Det är ett lövfällande
träd med kal och gråbrun balsamdoftande bark. Den
liknar något boken men har betydligt mindre blad,
2–3 cm, som sitter tätt på skotten. Ett exemplar finns
på museigården och ett par vid stadshuset.

I Grodparken finns några exemplar av **asklönn**.
Ett litet träd, ca 10 m, som sällan planteras i Sverige.
Kommer ursprungligen från Nordamerika.

I prästgårdsträdgården finns ett stort valnötsträd.
Sådana har funnits i Sverige sedan medeltiden. Bland
romarna hölls valnötsträdet heligt, helgat åt Jupiter.
Nötterna hölls även som fruktsamhetens symbol. De
ströddes på golvet i brudgemaket på det att äkten-
skapet skulle välsignas med stor avkomma. Innan-
för valnötens skal ligger två oljerika hjärtblad. Till
formen liknar dessa människohjärnan, och de har
följaktligen, enligt signaturläran, haft användning
mot sjukdomar i hjärnan. Valnötter äts i stora mäng-
der till jularna, men betydelsefullare än denna sä-
songmässiga konsumtion är deras användning i kon-
ditorivaror och choklad. Ännu större mängder pres-
sas till valnötsolja, vilken förbrukas som matolja och
som råvara vid fabrikation av tvål och finare olje-
färg. Valnötsträdet lämnar ett synnerligen förnämligt
och tungt möbelvirke.

I prästgårdsträdgården finns även ett **tulpanträd**.
Det kommer från Nordamerika där det kan bli upp
till 60 m högt, här ca 20 m. Bladen är skaftade, 4–10
cm långa och flikiga. Bladspetsen är för det mesta
tvärt avskuren. Blommorna är tulpanlika, 4–5
cm långa. De har 3 utspärrade grönvita foderblad som
faller av tidigt, samt 6 upprätta grönvita kronblad
med en bred orange teckning vid basen. Blommar i
juni-juli. Frukten är 6–8 cm lång och kottelik.

År 1941 befann sig botanikprofessorn T. Kan på

en exkursion i provinsen Szechuan i sydvästra
Kina. Där fann han några jättestora barrträd som
fällt barren vid vinterns inbrott. Han hade aldrig
sett växten tidigare. Först tre år senare efter ett
nytt besök kunde han efter jämförelse med fossil
konstatera att det var **vattengran** eller **kinesisk
sekvoja**, ett växtsläkte som vetenskapen visser-
ligen kände till och hade namn på, men trodde
var utdött sedan 20 miljoner år. Några av denna
art växer nu i prästgårdsträdgården.

Vid biblioteket finns en **katsura**. Det är ett litet
träd som kommer från Japan. I Sverige blir det
ca 15 m högt. Med sitt rundade graciösa växtsätt
ger den en vision av österländsk lummighet. Bla-
den är vid lövsprick-
ningen i maj klart röda,
omväxlande med gult
och grön, sommarfärgen
är olivgrön och redan i
september och hela ok-
tober är hela växten som
en flammande fackla av
lysande höstfärger. Den
är ovanlig utanför de bo-
taniska trädgårdarna.

Detta var en del av de
träd och buskar som
finns i Sölvesborgs stad.
Ytterligare några finns
för dig själv att upptäcka
under dina promenader!

Lönn vid Slottet
Foto i denna artikel:
Johan Åström